

Πρόλογος

Η ιδέα αυτής της μελέτης γεννήθηκε από τη διδακτική μου ενασχόληση με το θέμα και την επιθυμία μου να καλύψω ένα κενό που υπάρχει στην ελληνόγλωσση βιβλιογραφία σχετικά με το αρχαίο ελληνικό πορτρέτο. Αν εξαιρέσει κανείς τη μετάφραση του βιβλίου του Ernst Buschor, *Το Ελληνιστικό πορτρέτο* (β' έκδοση, επιμελημένη από τον Hans Walter, 1971) και τα κεφάλαια για το ίδιο θέμα στο βιβλίο του J.J.J. Pollitt, *Η τέχνη στην ελληνιστική εποχή* (Αθήνα 1994) και του R.R.R. Smith, *Ελληνιστική πλαστική* (Αθήνα 2009), τα διάσπαρτα κεφάλαια στην «*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*» της Εκδοτικής Αθηνών, καθώς και το συνοπτικό κεφάλαιο για τη γέννηση του πορτρέτου στο μεταφρασμένο βιβλίο του Cl. Rolley, *Η ελληνική γλυπτική Ι. Από τις αρχές έως το μέσο του 5ου αιώνα* (Αθήνα 2006), η απουσία μιας περιεκτικής στην ελληνική γλώσσα μελέτης στον τομέα των πορτρέτων είναι εμφανής.

Είναι στη φύση ενός τέτοιου εγχειρήματος η επιλεκτική παρουσίαση της συνολικής εποπτείας των ερωτημάτων που κυριαρχούν στην έρευνα της εικονιστικής πλαστικής. Εξαρχής αναγνωρίζω ότι σε αρκετά θέματα, όπως είναι το ηγεμονικό πορτρέτο με τα επιμέρους επιστημονικά ζητήματα που απασχολούν την έρευνα, σκόπιμα δεν συζητούνται λεπτομερώς, μολονότι ελλοχεύει ο κίνδυνος της προβληματικής αξιολόγησης. Όμως, το να προσεγγίσει κανείς πληρέστερα αυτές τις ενότητες θα μεγέθυne υπερβολικά τον στόχο αυτού του βιβλίου που σκοπεύει σε μια εισαγωγική περιγραφή των παραμέτρων του ελληνικού πορτρέτου. Κάποιες ενότητες θα μπορούσαν να προσδιοριστούν με διαφορετική διάταξη από αυτήν που έχω επιλέξει. Ορισμένοι όροι, που παρουσιάζονται εδώ, ίσως να μην βρίσκουν σύμφωνους όλους τους ερευνητές, αντλούνται όμως από την αρχαία γραμματεία και τις επιγραφικές μαρτυρίες. Οι βιβλιογραφικές αναφορές, που παρατίθενται στις υποσημειώσεις, παραπέμπουν σε συγκεκριμένα σημεία ερμηνείας και κριτικής. Στην ορθογραφία προτίμησα τη γραφή «πορτρέτο» αντί του «πορτραίτου».

Στην καθηγήτρια Παυλίνα Καραναστάση οφείλω θερμές ευχαριστίες για τις παρατηρήσεις της που με προφύλαξαν από πολλά ολισθήματα και συνέβαλαν στο να βελτιωθεί η παρούσα εργασία. Εάν ο αναγνώστης εντοπίσει αποσιωπήσεις απόψεων που διατύπωσαν άλλοι ερευνητές και άλλες παραλείψεις, είναι επειδή δεν εισακούστηκαν στο σύνολό τους οι παρατηρήσεις της. Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω την Ιωάννα Μπίτου για τη γραφιστική επιμέλεια του βιβλίου και τις εκδόσεις Επίκεντρο για την υποστήριξη της εργασίας αυτής.